

Interjú Bencze Józseffel, Magyarország manilai nagykövetével

A koronavírus-járvány kezelésének tapasztalatai a Fülöp-szigeteken

Dr. Bencze József rendőr altábornagy 2007. május 29. és 2010. június 30. között vezette az Országos Rendőr-főkapitányságot. 2011 és 2016 között Magyarország szkopjei, majd 2016-tól manilai nagykövete. *„A Fülöp-szigetek keresztény kultúrája, a több évtizedre visszatekintő demokratikus értékrendje miatt is közel áll hazánkhoz. A két ország között 1973 óta van diplomáciai kapcsolat. A szigetország növekvő gazdasági teljesítménye, – a több mint 100 milliós lélekszámú – jelentős piaca miatt is tevékenységünk egyik kiemelt külgazdasági célpontja az ázsiai térségben. A gazdasági együttműködési megállapodás aláírásával 2017 márciusában, majd az alapján életre hívott Gazdasági Vegyesbizottság alakuló ülésével 2019 áprilisában a két ország gazdasági kapcsolatainak fejlesztése kiszámítható, dinamikus környezetben zajlik.”* (URL1) – olvashatjuk a Manilai Nagykövetség hivatalos honlapján. Mindenképpen különös élmény lehet egy idegen ország mindennapjait belső szemlélőként figyelemmel kísérni, nagykövetként naprakész információk birtokában lenni. Ha minden megy a saját medrében, akkor is érdekességekben gazdag, akár izgalmasnak is mondható tapasztalatokat szerezhet az ember. Mi a helyzet egy rendkívüli esemény bekövetkezése esetén? Hogyan látta, élte meg Magyarország manilai nagykövete a koronavírus-járvány terjedését, illetve annak hatósági kezelését a Fülöp-szigeteken? Többek között erről is kérdeztük Bencze József nagykövet urat, akinek Szabó Csaba tette fel a kérdéseket.

Tisztelt Nagykövet Úr! Hogyan fogadták az emberek a járvány hírért a Fülöp-szigeteken?

A Covid-19 koronavírus a Fülöp-szigeteken már 2020. január végén megjelent, amikor egy itt tartózkodó kínai hölgy teszt eredménye lett pozitív. Néhány napra rá, a hölgy szintén az országban tartózkodó kínai élettársa elhalálozott a vírusfertőzés következtében. Ezekben a napokban került Cebu City egyik magán-

kórházába egy magyar hölgy is, akinek diagnosztizált tünetei a vírusfertőzésre engedtek következtetni. A kezdetekben váratlanul és felkészületlenül érte az ország egészségügyi rendszerét a járvány, mert a tesztelést is csupán a trópusi betegségek kezeléséért felelős manilai kórház tudta elvégezni, de arra alkalmas laboratóriumi háttér hiányában Ausztráliába küldték a tesztek kiértékelésre. Március 15-én éjfélről Duterte elnök ú. közösségi karantén alá helyezte a fővárost, Metró Manilát, majd március 16-tól az 58 milliós Luzon szigetet is. A karantén alá vont régiók, tartományok és városok köre folyamatosan bővült. A karantén intézkedések a mai napig fennállnak, de a szigorítások június 1-e óta valamelyest csökkentek, kivéve a fővárost, valamint Cebu City-t és még néhány magasabb fertőzöttségű területet. Az első negyedév gazdasági mutatói, főleg a GDP jelentősen visszaesett. Ez a mutató az elmúlt 10 évben folyamatosan 7 % körüli növekedést jelzett, de a 2020 első negyedévben -0,2 %-al csökkent, és az április és május hónapokban jelentősen tovább romlott. A munkanélkülivé vált emberek száma ma meghaladja a 7,3 millió főt a 108 milliós lélekszámú országban. Az elnök számos azonnali intézkedést tett, a legszegényebb 18 millió család három hónapon keresztül havi 5.800 peso (1 peso = kb. 6 HUF) támogatást kapott. További 5 millió kisvállalkozó, akiknek a tevékenységüket a szigorú karantén protokoll miatt fel kellett függeszteni, hasonló támogatásban részesül. A kifizetések kezdetben akadoztak, késtek és több visszaélésre is fény derült. Eddig 301 önkormányzati tisztviselő ellen indítottak eljárást. A filippínók a nagyvárosokban a nagy környezetszennyezés miatt – mint a térség sok más országában - hozzászoktak a maszk viseléséhez, de a kezdetekben az ellátás sokáig akadozott. A nagyszámú népesség együttélése kialakított egy türelmes sorbanállási rendet, így ez sem okozott nagy problémát. A zsúfolt szegénynegyedekben viszont szinte kivitelezhetetlen volt a távolságtartás. A karanténszabályok betartását szigorú rendészeti intézkedésekkel, ellenőrző pontok ezreinek felállításával, valamint a még jelenleg (2020. június 10.) is tartó éjszakai kijárási tilalom elrendelésével tette hatékonyá a kormány. Több mint 140 ezer főt vontak eljárás alá a karanténszabályok megsértése miatt és 42 ezer jogsértő őrizetbevételére is sor került. A börtönökben 4-5-szörös a túlszűfoltóság, és a higiéniai feltételek sem biztosítottak. 40 ezer férőhelyre 136.881 fő fogvatartott jut, ezért ők különösen veszélyeztetettek a járvány miatt. A Legfelsőbb Bíróság iránymutatása alapján a csekélyebb súlyú bűncselekményekért elítélt, valamint az idős, vagy beteg fogvatartottak átmeneti szabadításáról intézkedtek, így mintegy 22 ezer fogvatartott került szabadlábra. A szigorú karanténintézkedések teljes otthon tartózkodást írtak elő a 21 évesnél fiatalabb, és 60 évesnél idősebb korosztály számára. Nem mehettek ki a közterületre a terhes nők és a rokkantak sem. Családonként egy kilépésre jogosító kártyát adtak,

mellyel elmegetett a család egy korlátozás alá nem eső tagja élelmiszerboltba, gyógyszertárba, vagy bankfiókba, ahol hosszú sorban állás várta. Néhány hete már engedélyeztek napi két alkalommal 2-2 órában kilépést sportolás céljából. Számtalan helyen tartanak fenn még most is hőmérős ellenőrzést és kötelező a cipőtálp, valamint a kéz fertőtlenítése.

Milyennek látta a járvány-helyzet kezelését az ország vezetése részéről?

A kezdeti nehézségek és főleg a védőeszközök hiánya ellenére gyorsan sor került a karantén bevezetésére, amely már a vuhani karanténnál is hosszabb ideje tart. Főleg amerikai, japán és dél-koreai támogatással, valamint egyre profeszszionálisabb saját intézkedésekkel, de főleg a rendészeti válaszokkal próbálta a kormány lassítani a járványt. Az elnök három hónapra felhatalmazást kapott a rendeleti kormányzásra, de minden hétfőn jelentést kell tennie egy négy főből álló bizottság felé. Az elnök ezt a jelentését a TV nyilvánossága előtt teszi meg. Az egyébként kiváló szakember hírében álló egészségügyi minisztert sok támadás érte a késlekedésekért, valamint az eszközök túl drága beszerzéséért, ezért a Szenátus szinte egyhangúlag kezdeményezte a menesztését, de az elnök egyelőre kitart a választottja mellett. Ami az egészségügyet illeti, eddig 2.703 egészségügyi dolgozó tesztje lett pozitív, és 32 fő vesztette életét.

Milyen mértékű volt a koronavírus-járvány a térségben? Voltak-e magyar érintettek?

Június 10-ig 23.732 személy fertőzöttségéről jelentettek, miközben a halálos esetek száma átlépte az 1.000 főt. A járványnak magyar érintetteje ezidáig nem volt a Fülöp-szigeteken. A kezdeti csekélynek tartott tesztelést, napjainkra napi 30 ezerre növelték, de a mostanra felállított 52 kiértékelő laboratórium még csak jelentős késéssel szolgáltatja az eredményeket. Hetek óta 26 szállodahajó állomásozik a Manilai-öbölben, többségében minegy 9.000 fő filippínó személyzettel. Nekik a kötelező belépési karantént a hajón kell letölteni, de a teszteredmények késedelmes visszaigazolása miatt a kötelező 14 napot jóval túlhaladja a karantén. Az elnök személyesen adott parancsot az ügyek azonnali gyorsítására.

Az Ön munkáját mennyiben befolyásolta a kialakult rendkívüli helyzet?

Mivel nagykövetségünk a fővárosnak a karantén szigorításokkal leginkább sújtott Taguig City városrészében helyezkedik el, továbbá mivel itt laknak a magyar diplomaták, valamint a családjuk is, így nagymértékben korlátozódtak a mozgási lehetőségeink és főleg a személyes találkozások, amelyek a diplomáciai munka nélkülözhetetlen elemei. Számos, már előkészített és az első félévre ütemezett programunkat le kellett mondani. A Magyar Exportfejlesztési Ügynökség

(HEPA) vezetője és 16 magyar vállalkozás képviselője érkezett volna március végén Manilába, de a mai napig fennálló utazási korlátozások ezt megghiúsították. A programról természetesen nem mondtunk le, amennyiben a helyzet rendeződik, akkor decemberben a Gazdasági Vegyesbizottság manilai üléséhez kapcsolhatjuk a programot. Március végére terveztünk egy, az egykori magyar verbita atyák Fülöp-szigeteki munkásságáról megemlékező emléknapot. Most úgy tűnik, hogy június végén sor kerülhet erre, ha nem is az eredetileg tervezett nagy létszámú vendégkörben. Nem tudtam átadni a Marshall-szigetekre szóló nagyköveti megbízólevelemet, de kölcsönösen megegyeztünk, továbbá a külügyminisztériumaink is támogatják, hogy a megbízólevél kiküldése mellett online formában kerülhessen sor annak átadására. Az új helyzethez új megoldásokkal próbálunk igazodni. Ugyancsak elmaradt a palaui magyar tiszteletbeli konzulunk beiktatása és a tiszteletbeli konzulátus megnyitása, annak ellenére, hogy Szijjártó Péter miniszter úr már márciusban kiadta az erről szóló pátenst és a palaui külügyminisztérium is hozzájárult az ún. exequaturral a magyar tiszteletbeli konzulátus megnyitásához. A következő napokban online módon hivatalosan is megteszi elfogadó nyilatkozatát a kiválasztott személy, Leilani Ngirturong Reklai asszony. Ezzel a megoldással is úttörők tudtunk lenni, hála a magyar és a palaui minisztérium rugalmasságának. Némi késéssel, de megérkezett a magyar HWTC vállalat mobil víztisztító berendezése, amelyet a filippin polgári védelem fog használatba venni a következő napokban. A berendezés napi 150 ezer liter ivóvizet képes előállítani közeli folyó, vagy tó vizéből, de alkalmas napi 50 ezer liter ivóvizet tengervízből is előállítani. Az országot súlyos természeti katasztrófák, földrengések, árvizek, tájfunok és vulkánkitörések sújtják évente több tucat esetben, amelyek következtében esetenként százezres nagyságrendben kell az érintett lakosságot kitelepíteni, valamint mielőbb ivóvízzel ellátni. Komoly üzleti lehetőség rejlik a modern víztisztító berendezés exportjában. A járványhelyzet miatt elrendelt karantén, a belső, majd nemzetközi repülőjáratok leállása, a tömegközlekedés szinte teljes megszűnése napról napra kilátástalanabbá tette az itt rekedt magyar állampolgárok hazatérését, főleg a távoli szigetekről. Hosszú heteken át napi 12-14 órában koordináltuk munkatársaimmal a repatriálást, amelynek során 107 magyar állampolgárt, és magyar tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldit segítettünk hazajutni. Több ország mentesítő járataira sikerült minden alkalommal néhány helyet regisztrálni, amikor már a repülőjáratok nem, vagy csak Manilából indultak.

Ön Magyarország közbiztonságáért felelős rendőri vezető volt. Miként látja a szakember Fülöp-szigetek általános közbiztonsági helyzetét, különösképpen a magyar helyzethez viszonyítva?

Az ország egyre népszerűbb nem csupán a hazai turisták körében, bizonyos kockázatokkal azonban számolni kell a koronavírus járványon túlmenően is. A lakosság kezében levő kézfegyverek száma a térséghez képest magas, gyakran előfordulnak erőszakos bűncselekmények. Mint sok más országban, a külföldieket vonzó helyeken jellemzőek a lopások, csalások, találoztunk táskarablással, vagy bárban italba kevert bódító szerek segítségével elkövetett rablással. Az ATM-eknél sem árt az óvatosság. A kábítószerkereskedelem és –használat felszámolására a rendőrség és a katonaság a jelenlegi elnök 2016-os beiktatását követően nagyszabású, a hivatalos adatok szerint is több ezer halálos áldozattal járó műveletekbe kezdett. A legtöbb uniós tagállamhoz hasonlóan a Fülöp-szigetek egyes területeit hazánk is a fokozott biztonsági kockázatot jelentő célországok és térségek közé sorolja, ahol igen körültekintően kell eljárni. Az ország déli területein már több mint négy évtizede a hadsereg a muzulmán és kommunista lázadókkal változó intenzitású harcot folytat. Ennek megfelelően Mindanao szigete, főleg annak nyugati része és a hozzá kapcsolódó Sulu szigetvilág utazásra kifejezetten nem ajánlott. 2018-ban az ISIS területfoglalási akciója a Mindanao területén lévő Marawi városában kirobbanó harcok során több mint ezer halálos áldozatot követelt. A 360 ezer lakosú város teljes lakossága elmenekült, az épületek nagy része használhatatlanná vált a harcok során. A fentiek okozhatják, hogy még a legkisebb boltot is fegyveresek őrzik, a biztonsági őrök száma jóval meghaladja a rendőrökét (a Nemzeti Rendőrség létszáma 205.000 fő). A rendészeti erőket szinte folyamatosan leköti az országot sújtó, évi 18-20 tájfun, a mindennapos földrengések, az áradások, és esetenként kitörő vulkánok miatti nagyszámú, (olykor 100 ezer főt is érintő) kitelepítések, és az így lezárt területek védelme. A járvány miatt bevezetett szigorú közösségi karantén alatt a bűncselekmények száma is jelentősen, közel felére lecsökkent, de a június 1-ét követő enyhítés magával hozta az erőszakos cselekmények számának ugrásszerű emelkedését.

Az interjúban található online hivatkozás

URL1: *Magyarország Nagykövetsége Manila*. <https://manila.mfa.gov.hu/>